

Titulació	Tipus	Curs
2500256 Antropologia Social i Cultural	OB	3

Professor/a de contacte

Nom: Maria Montserrat Clua Faine

Correu electrònic: montserrat.clua@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits però s'espera que els estudiants hagin cursat prèviament algunes de les assignatures fonamentals del grau d'antropologia.

Objectius

Assignatura obligatòria que forma part de la matèria de "Coneixement etnogràfic". S'imparteix al primer semestre de 3er curs del grau d'antropologia i continua el procés formació en coneixements i competències fonamentals del grau.

L'objectiu general és proporcionar un coneixement panoràmic dels estudis etnològics de l'àrea de l'Estat Espanyol com a escenari i com a objecte etnogràfic, en les seves dimensions regional, històrica i comparativa, a través de les figures, obres i temes més rellevants. Així mateix es pretén desenvolupar una mirada crítica cap a les diferents maneres com s'ha fet antropologia a Espanya i sobre Espanya, tenint en compte la relació amb el context històric i polític local i global.

L'assignatura està pensada per proporcionar coneixement teòric i etnogràfic, competències i eines a l'alumnat per a la recerca i pràctica professional de l'antropologia en l'àmbit espanyol.

Competències

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals i com a proposta de models teòrics.
- Demostrar habilitats per treballar de manera autònoma o en equip per tal d'assolir els objectius planificats, en aquest cas en contextos multiculturals i interdisciplinaris.
- Fer servir les eines digitals i interpretar fonts documentals específiques de manera crítica.
- Fer treballs escrits o presentacions orals efectius i adaptats al registre adequat en diferents llengües.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crítica i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar críticament els principis, valors i procediments que regeixen l'exercici de la professió.
2. Analitzar les complementarietats i les incongruències de diferents informes etnogràfics de la mateixa zona.
3. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
4. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la gènesi d'aquesta per evitar les projeccions etnocèntriques.
5. Aplicar els conceptes antropològics a la comprensió de relacions interculturals en contextos etnogràfics regionals.
6. Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia i avaluar críticament els materials etnogràfics com a coneixement de contextos locals.
7. Avaluar críticament els materials etnogràfics com a proposta de models teòrics.
8. Avaluar críticament els models teòrics explícits i implícits als materials etnogràfics.
9. Avaluar els aspectes positius i negatius de la dialèctica entre etnografies específiques i comparacions d'abast transcultural.
10. Comunicar fent un ús no sexista ni discriminatori del llenguatge.
11. Expressar les idees amb un vocabulari específic adequat a la disciplina.
12. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
13. Fer un ús ètic de la informació, sobretot quan té caràcter personal.
14. Identificar i aplegar críticament la bibliografia bàsica que ha conformat el camp d'estudi.
15. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
16. Identificar la variabilitat sociocultural en contextos etnogràfics específics.
17. Identificar la variabilitat transcultural dels sistemes econòmics, de parentiu, polítics, simbòlics i cognitius, educatius i de gènere, i la teoria antropològica que hi fa referència.
18. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
19. Identificar les principals desigualtats i discriminacions per raó de sexe/gènere presents a la societat.
20. Integar de manera holística els desenvolupaments dels camps clàssics de l'antropologia.
21. Interpretar la diversitat cultural a través de l'etnografia.
22. Planificar la feina de manera efectiva individualment o en grup per a la consecució dels objectius plantejats.
23. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina.
24. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
25. Valorar l'impacte de les dificultats, els prejudicis i les discriminacions que poden incloure les accions o projectes, a curt o llarg termini, en relació amb determinades persones o col·lectius.
26. Valorar la fiabilitat de les fonts, seleccionar dades rellevants i contrastar la informació.

Continguts

1. Introducció a l'objecte d'estudi: Antropologia dels Pobles d'Espanya
2. La història en i de l'antropologia espanyola
3. Del folklore a l'estudi del patrimoni cultural
4. Creences, religió i ritual
5. Sistemes econòmics i formes de producció i redistribució
6. Organització social, gènere i estructures de parentiu

7. Organització política i formes d'autoritat i poder
8. Identitats, grups i relacions interètniques

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i pràctiques	38	1,52	
Seminaris de discussió de textos o material audiovisual	12	0,48	
Tipus: Supervisades			
Sortides programades de complement formatiu	6	0,24	
Tutories individuals i en grup	2	0,08	
Tipus: Autònomes			
Elaboració de treballs	30	1,2	
Estudi i treball personal	30	1,2	
Lectures	18	0,72	

El protagonista en el procés d'ensenyament-aprenentatge és l'alumnat i el seguiment de l'assignatura requereix de la seva implicació activa en l'aprenentatge, la seva capacitat d'escolta activa i participació respectuosa en els debats a l'aula, treball autònom, autoregulació i responsabilitat en tot el procés.

El Campus Virtual (CV) és l'espai oficial de comunicació de l'assignatura. És responsabilitat de l'alumnat entrar al CV per estar informat de les notícies i informacions que es vagin penjant durant el curs.

La metodologia implica el treball continuat a través de:

Classes teòriques i pràctiques dirigides per la professora: classes magistrals i pràctiques amb suport TIC i material audiovisual a l'aula.

Seminaris de discussió de textos o material audiovisual: sessions de debat i participació individual o en grup, dins i fora de l'aula (a través del CV), sobre les lectures obligatòries o material audiovisual.

Sortides: sortides programades a museus, espais o exposicions vinculades amb el contingut de l'assignatura.

Elaboració i presentació de treballs: cerca de documentació; lectura i comprensió profunda de textos; elaboració, redacció i presentació de treballs; definició de paraules clau; estratègies de recerca i bases de dades bibliogràfiques; elaboració de pòsters, recensions, assajos crítics individuals o en grup; treball per projectes; presentació pública de treballs.

Estudi i treball personal: lectura comprensiva de textos de lectura obligatòria, recerca d'informació, ampliació del temari, realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums dels materials treballats a classe, les lectures i el treball de recerca autònom.

TUTORIES: Atenció personalitzada a l'alumnat a través de tutories al despatx de la professora (o virtuals en casos justificats acordats prèviament), individuals o en grup. Els horaris de tutories (presencials o amb cita prèvia) se'an indiquen per la professora el primer dia a classe i estaran disponibles al CV.

COMUNICACIÓ AMB LA PROFESSORA: a través del correu del Campus Virtual per resoldre dubtes puntuals o demanar hora de tutoria amb cita prèvia si no es pot assistir en l'horari habitual de despatx.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació dins i fora l'aula	20%	12	0,48	3, 2, 5, 4, 6, 26, 8, 9, 13, 10, 1, 7, 14, 24, 11, 18, 19, 16, 15, 17, 20, 21, 22, 23, 25
Proves escrites	30%	2	0,08	2, 5, 4, 6, 8, 9, 10, 1, 7, 11, 18, 19, 16, 15, 17, 20, 21, 23
Realització de treballs	50%	0	0	3, 2, 5, 4, 6, 26, 8, 9, 13, 10, 7, 14, 24, 11, 18, 19, 16, 15, 17, 20, 21, 22, 23, 12, 25

AVALUACIÓ CONTINUADA:

L'avaluació de la assignatura s'entén com un procés continu i progressiu, que s'estén durant tot el període lectiu i es desenvolupa a partir de la realització de diferents activitats d'avaluació:

- Examen (30% de la nota final. Cal aprovar l'examen per a fer la mitjana amb la resta de notes): examen escrit sobre tot el contingut treballat al llarg del curs (classes teòriques, lectures i activitats de participació realitzades dins i fora l'aula).

- Treball (50% de la nota final): elaboració d'un treball en grup sobre un tema escollit per l'alumnat que compon el grup. El treball inclou una part teòrica (lectura d'una etnografia) i una part pràctica (una observació i una entrevista), i es presentarà en forma del treball escrit i en format pòster, que serà exhibit públicament a la Facultat a final de curs.

El treball inclou diversos lliuraments parcials i és imprescindible que els grups facin les tutories al despatx que indiqui la professora per tal d'assegurar una bona elecció del tema i de l'etnografia escollida, així com el desenvolupament correcte de la part etnogràfica.

La nota final del treball serà individualitzada, ja que es tindrà en compte tant la part realitzada col·lectivament com les evidències individuals del procés de cada estudiant en la realització del treball, assistència a les tutories de grup i a la presentació pública del pòster.

- Participació a l'aula (20% de la nota final. Aquest mòdul no és recuperable): discussió a l'aula de textos de lectura obligatòria i realització d'activitats pràctiques (debats, visionats de vídeos, exercicis...). Les evidències sobre la participació seran les aportacions escrites derivades de les activitats realitzades dins l'aula. Paral·lelament es programaran sortides voluntàries a museus que podran servir per complementar o pujar la nota de la participació.

Si alguna persona vol fer l'avaluació continuada però té causes justificades que no li permetin assistir regularment a les activitats a l'aula haurà d'avisar a la professora a principi de curs per buscar una fórmula alternativa d'avaluació de la participació.

AVALUACIÓ ÚNICA:

- Examen (30% de la nota final. Cal aprovar l'examen per a fer la mitjana amb la resta de notes): examen escrit sobre tot el contingut treballat al llarg del curs (classes teòriques, lectures i activitats de participació realitzades dins i fora l'aula).

- Treball (50% de la nota final): Elaboració d'un treball en grup sobre un tema escollit per l'alumnat. El treball inclou una part teòrica (lectura d'una etnografia) i una part pràctica (una observació i una entrevista), i es presentarà en forma del treball escrit en format pòster, que serà exhibit públicament a la Facultat a final de curs. És imprescindible fer com a mínim una tutoria amb la professora per veure si es pot fer en grup o s'ha d'adaptar a fer-lo individualment, així com assegurar una bona elecció del tema, l'etnografia escollida i la part etnogràfica, ja que no hi haurà evaluació de lliuraments parcials abans del lliurament del treball final.

- Exercici escrit de reflexió vinculant el temari amb totes les lectures obligatòries (20% nota final).

FUNCIONAMENT SISTEMA D'AVUACIÓ:

Al principi de curs es lliurarà el cronograma amb les dates de lliurament parcials i finals del treball, de les discussions a classe de les lectures obligatòries, les dates previstes per les sortides als museus i la data de realització de l'examen. També es lliurarà el llistat de les lectures obligatòries, que estaran disponibles en format PDF al Campus Virtual.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, la professora informarà l'alumnat (a l'aula i via Campus Virtual) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

PROCEDIMENT DE RECUPERACIÓ:

Per tal de ser avaluable de l'assignatura, l'estudiant haurà d'haver estat prèviament avaluat de l'examen i el treball (AVUACIÓ CONTINUADA) o bé lliurar totes les proves previstes (AVUACIÓ ÚNICA) .

Per superar l'assignatura cal obtenir una nota final mínima de 5, resultat de la mitjana de les notes de cada mòdul segons el seu percentatge, però cal aprovar l'examen amb una nota mínima de 5 per fer mitjana amb la resta de notes.

Si l'estudiant és avaluable però no aprova l'examen o el treball, els pot recuperar en la recuperació. La recuperació consistirà en un examen de la part suspesa. La participació no és recuperable.

Podrà optar a recuperació l'alumnat suspès que compleixi els criteris per ser avaluable i hagi obtingut una qualificació mitjana final mínima de 3,5.

En cas d'avaluació única s'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada.

CONDICIONS PER A LA QUALIFICACIÓ "NO AVUABLE"

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat el treball o no s'hagi presentat a examen.

L'absència o lliurament fora de termini de les activitats d'avaluació sense una causa degudament justificada i acreditada significa que aquella activitat no serà avaluada. No s'acceptaran evidències d'avaluació que no s'ajustin als estàndards de format de les pautes i rúbriques de realització dels treballs.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA GENERAL:

- AGUILAR, Encarnación, FEIXA, Carles & MELIS, Ana: "Tradiciones y escenarios actuales de la Antropología en España", *Sociedad Española de Antropología*, Zaragoza, 1996.
- AGUIRRE, Angel: *La Antropología Cultural en España*, Barcelona: P.P.U, 1986.
- ANTA, José Luis: *Segmenta antropológica. Un debate crítico con la antropología social española*, Granada: Universidad de Granada, 2007.
- CALVO, Lluís.: *Historia de la Antropología en Cataluña*, Madrid: CSIC, 1997.
- CARO BAROJA, Julio: *Los pueblos de España*, V.1 i 2, Madrid: Alianza ed., 2003 [1946].
- CÁTEDRA, María: *Los españoles vistos por los antropólogos*, Gijón: Júcar, 1995.
- ESCANDELL, N. & TERRADAS, I. (compl.): *Història i antropologia en la memòria d'Àngel Palerm*, Montserrat: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1984.
- FERNANDEZ DE ROTA Y MONTER, José Antonio (dir.): *Las Diferentes Caras de España. Perspectivas de antropólogos extranjeros y españoles*, La Coruña: Universidade da Coruña, 1996.
- FERNÁNDEZ MONTES, Matilde (coord.): *Etnología de las Comunidades Autónomas*, Madrid: CSIC, 1996.
- GONZÁLEZ, Aurora & MOLINA, José Luis: *Abriendo surcos en la tierra*, Bellaterra: Publicacions de la UAB, 2003.
- LISÓN, Carmelo: *Temas de Antropología española*, Madrid: Akal, 1976.
- LISÓN, C.: "Sobre antropología y antropólogos españoles", *Anales de la Fundación Joaquín Costa*, nº 10, 1993:237-250.
- MONCÓ REBOLLO, Beatriz: "Culturas en España", en Kottak, *Una exploración de la diversidad humana con temas de la cultura hispana*, McGrall-Hill, 2000 (6ª edición).
- NAROTZKY, Susana: *La antropología de los pueblos de España. Historia, cultura y lugar*, Barcelona: Icària, 2001.
- ORTIZ, Carmen: *Mujeres y ciencia en España. Antropólogas entre la Segunda República y el franquismo*, Madrid: CSIC, 2023.
- ORTIZ, Carmen & SÁNCHEZ, Luis Ángel (ed.): *Diccionario Histórico de la Antropología Española*, Madrid: CSIC, 1994.
- PITT-RIVERS, Julian: "Los estereotipos y la realidad acerca de los españoles", en Cátedra, M. (ed.) (1991) *Los Españoles vistos por los antropólogos. Serie Antropología. Júcar Universidad*. Pp. 31-43.
- PENA, María Jesús; HÉRNANDEZ, Elena & TÉLLEZ, Anastasia (eds.): *Maestras de la antropología en España: una aproximación a través del relato de vida*. Albolote, Granada: Editorial Comares, 2023.
- PONS et al.: *Perspectivas de la Antropología Española*, Madrid: Akal, 1978.
- PRAT, Joan (2023), *La vieja guardia de la antropología feminista*, Tarragona: Publicacions URV.
- PRAT, Joan (coord.): "Investigadores e investigados: Literatura antropológica en España desde 1954", edición especial de l'*Arxiu d'Etnografia de Catalunya*, ITA: Tarragona, 1999.
- PRAT, Joan & MARTÍNEZ, Angel: *Ensayos de Antropología Cultural. Homenaje a Claudi Esteva Fabregat*, Barcelona: Ariel, 1996.
- PRAT et al.: *Antropología de los pueblos de España*, Madrid: Taurus, 1991.

RONZÓN, Elena: *Antropología y antropologías. Ideas para una historia crítica de la antropología española*. Oviedo: Pentalfa Ediciones, 1991.

SANMARTIN, Ricardo (coord.): *Antropología sin fronteras. Ensayos en honor a Carmelo Lisón*, Madrid: CIS, 1994.

VVAA: *Iberian Identity*, California: U.P., 1990.

VVAA: *Spanish Cultural Studies*, Oxford University Press, 1995.

ETNOGRAFIES TEMÀTIQUES:

* Del folklore a l'estudi del Patrimoni cultural

- DELGADO, M., MARTÍNEZ, R., MARTIN S,ROCA, J. (2021), *¿Que no ens toquin els bous! Les festes de bous a les Terres de l'Ebre, entre la identitat i el conflicte*, Barcelona: Bellaterra

- BODÍ RAMIRO, Julio (2018), *De ferralla a patrimoni. El procés de patrimonialització industrial de les antigues instal·lacions siderometal·lúrgiques de Port de Sagunt (1984-2014)* València: Institució Alfons El Magnànim.

- FÀGREGAS OLVERAS, Bernat (coord.), (2018) *Entre el celler i la taverna. Un recorregut per les bodegues de barri de la ciutat de Barcelona*, Barcelona: Generalitat de Catalunya.

- CONTIJOCH, Marta & FABRÉ, Helena (eds.) (2017), *La ciutat de les fogueres. Els focs de Sant Joan i la cultura popular infantil de carrer a Barcelona*, Barcelona: Editorial Pol·len.

- ALONSO GONZALEZ, Pablo. *El antipatrimonio: fetichismo y dominacion en Maragateria*. Madrid: Editorial CSIC, 2017.

- ANTEBI, Andrés & PUJOL, Adrià (2008), *Entre el poder i la màscara. Una etnohistòria del Carnestoltes a Barcelona*, Barcelona: Generalitat de Catalunya.

- BESTARD, Joan (ed.) (2006): *Les Porteries a Barcelona: entre l'espai públic i l'espai privat*, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.

* Antropologia història i memòria oral

- CONDE, David, MARIANO, Lorenzo, SAMPEDRO, José Carlos (2023), *La comida de los años de posguerra*, Barcelona: Editorial Crítica.

- MORENO ANDRÉS, Jorge (2018), *El duelo revelado: la vida social de las fotografías familiares de las víctimas del franquismo*, Madrid: CSIC.

- ARICÓ, Giuseppe, MANSILLA, José A. & STANCHIERI, Marco Luca (coords.) (2016), *Barrios corsarios. Memoria histórica, luchas urbanas y cambio social en los márgenes de la ciudadneoliberal*, Barcelona: Editorial Pol·len.

- FERRÁNDIZ MARTÍN, Francisco (2014); *El pasado bajo tierra: exhumaciones contemporáneas de la Guerra Civil*, Barcelona: Anthropos.

- DELGADO, M., PADULLÉS, J. & HORTA, G. (dirs.) (2012), *Lluites secretes. Testimonis de la clandestinitat franquista*, Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.

- SANTAMARINA CAMPOS, Beatriz (2009): *Llàgrimes vora mar: guerra, postguerra i riuada al Cabanyal (1936-1957) a través de la memòria*, València: Universitat de València

--- (2010) *Hijos del mar, hijos de la tierra: historias de vida del Cabanyal-Canyamelar*, Alzira, Valencia: Germania.

- AYATS, Jaume (2008): *Cantar a la fàbrica, cantar al 'coro': Els cors obrers a la conca del Ter mitjà*, Vic: Eumo editorial.

- HORTA, Gerard (2001), *De la mística a les barricades. Introducció a l'espiritisme català del XIX dins el context ocultista europeu*, Barcelona: Editorial Proa.

- CASERO, Estrella (2000), *La España que bailó con Franco*, Madrid: Nuevas Estructuras.

- CHRISTIAN, Bill (1997): *Las visiones de Ezkioga. La Segunda República y el Reino de Cristo*, Barcelona: Ariel.

- COMAS D'ARGEMIR, Dolors et alt. (1990): *Vides de dona. Treball, família i sociabilitat entre les dones declasses populars, 1900-1960*, Barcelona: Serveis de Cultura Popular- Editorial Alta-Fulla.

- PORQUERES I GENÉ, Enric (2001): *L'endogàmia dels Xuetes de Mallorca. Identitat i matrimoni en una comunitat de conversos (1435-1750)*, Lleonar Muntaner, Palma de Mallorca.

* Sistemes econòmics i formes de producció i redistribució

- FRANQUESA, Jaume (2023): *Molinos y gigantes. La lucha por la dignidad, la soberanía energética y la transición ecológica*, Madrid: Errata naturae editores.

- MARIANO, Lorenzo; RIVERO, Borja; CONDE, David (eds.) (2023), *Antropología de la soledad. Teorías y etnografías contemporáneas*. Editorial: Tirant lo Blanch, València.

- CONTIJOCH, Marta i ESPINOSA, Horacio (eds.) (2019), *Manters. Morabitisme i comerç informal als carrers de Barcelona*, Barcelona: editorial Bellaterra.

- ROBERTSON, A.F. (2016), *Regeneració rural a Catalunya. Mieres des dels anys 80 del segle XX*, Barcelona: Editorial Pol-len.

- FRANQUESA, Jaume (2010), *Sa Calatrava Mon Amour. Etnografia d'un barri atrapat en la Geografia de la capital*, Palma: Documenta Balear

- PUJADAS, J.J., SORONELLAS, M. & CASAL, G. (2007), *Cada casa és un món: família, economia i arquitectura a la Cerdanya*, Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació.

- FRIGOLÉ, Joan (2005), *Dones que anaven pel món: estudi etnogràfic de les trementinaires de la vall de la Vansa i Tuixent (Alt Urgell)*, Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura

- MARTÍNEZ VEIGA, Ubaldo (2004), *Trabajadores invisibles: precariedad, rotación y pobreza de la inmigración en España*, Madrid: Los Libros de la Catarata.

- SOLÀ i MAS, Jordi (2003), *La muntanya oblidada: economia tradicional, desenvolupament rural i patrimoni etnològic al Montsec*, Barcelona: Generalitat de Catalunya.

- ESTRADA i BONELL, Ferran (1998), *Les cases pageses al Pla d'Urgell: família, residència, terra i treball durant els segles XIX i XX*, Lleida: Pagès editors.

- BARRERA, Andrés (1990): *Casa, herencia y familia en la Cataluña rural. Lógica de la razón doméstica*, Madrid: Alianza Universidad.

- MARTINEZ VEIGA, Ubaldo (1989): *El otro desempleo. La economía sumergida*, Barcelona: Cuadernos Anthropos.

- CÁTEDRA, María (1989): *La vida y el mundo de los Vaqueiros de Alzada*, Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas.

- MÉNDEZ, Lourdes (1988): *"Cousas de mulleres": campesinas, poder y vida cotidiana: Lugo 1940-1980*, Barcelona: Anthropos.
- ITURRA, Raul (1988): *Antropología económica de la Galicia rural*, Xunta de Galicia.
- MARTÍNEZ VEIGA, Ubaldo (1985): *La ecología cultural de una población de agricultores*, Barcelona: Mitre.
- CÁTEDRA, Maria (1979): *Vaqueiros y pescadores. Dos modos de vida*, Madrid: Akal
- TERRADAS, Ignasi (1979): *Les Colònies industrials*, Barcelona: Laia.
- MIRA, Joan Francesc (1974): *Un Estudi d'antropologia social al País Valencià: els pobles de Vallalta i Miralcamp*, Barcelona: Edicions 62.
- MORENO, Isidoro (1972), *Propiedad, clases sociales y hermandades en la Baja Andalucía: la estructura social de un pueblo del Aljarafe*, Madrid: Siglo XXI de España editores.
- ACEVES, Joseph (1971) *Cambio social en un pueblo andaluz*, Barcelona: Barral, 1973.
- PITT-RIVERS, Julian (1954): *Un pueblo de la Sierra: Grazalema*, Madrid: Alianza Universidad, 1989.
- * Organizació social, gènere i estructures de parentiu
- VIGO, Marta (2023): *Que em portin al circ! La figura de les dones i les dissidències barbudes*, editorial Manifest Llibres. Primer Premi ICA 2023.
- GUILLO, Miren (2023) *Sangre y resistencia. Políticas y culturas alternativas a la menstruación*, Manresa: Bellaterra Editorial.
- FERRERO, Raquel, COLOMINA, Clara (2021) *Fadrines: el procés de no casar-se en la societat tradicional valenciana*, València: Museu Etnològic de València.
- MARTIN, Sarai (2021), *Singles, una aproximación a las fiestas para "solteros"*, Barcelona: Editorial Bellaterra.
- ENGUIX GRAU, Begonya (2019) *Orgullo, protesta, negocio y otras derivas LGBT*, Madrid: Doce calles.
- NUÑEZ GALVAN, Laura (2015), *Llevadores casolanes del segle XX. Pràctiques, coneixements i vivències d'un ofici*. Bellaterra: Edicions Bellaterra. Pròleg a càrrec de Dolores Juliano
- SOLER, Elena (2011), *Lactancia y parentesco. Una mirada antropológica*, Anthropos.
- SORONELLAS MASDEU, Montserrat (coord.) (2010), *Familias en la migración. Emociones, solidaridades y obligaciones en el espacio transnacional*, Barcelona: Icària editorial.
- RODRÍGUEZ, Dan (2004), *Migración y mestizaje hoy. Formación de matrimonios mixtos y familias transnacionales de población africana en Cataluña*, Barcelona: Publicacions UAB.
- JULIANO, Dolores (2004): *Excluidas y marginales: una aproximación antropológica*, Madrid: Cátedra.
- MEDEIROS, Regina de Paula (2000): *Hablan las putas. Fantasías y realidad en la prostitución: SIDA, prácticas sexuales y uso de preservativos*, Barcelona: Virus.
- JULIANO, Dolores (1992): *El juego de las astucias. Mujer y poder social alternativo*, Barcelona: Ediciones LaSal.
- BARRERA, Andrés (1990), *Casa, herencia y familia en la Cataluña rural. Lógica de la razón doméstica*, Madrid: Alianza Universidad.
- BESTARD, Joan (1986), *Casa y familia. Parentesco y reproducción doméstica en Formentera*, Palma de Mallorca: Institut d'Estudis Baleàrics.

- FRIGOLÉ, Joan (1984): *"Llevarse la novia": matrimonios consuetudinarios en Murcia y Andalucía*, Bellaterra: UAB.
- BRANDES, Stanley (1980): *Metáforas de la masculinidad: sexo y estatus en el folklore andaluz*, Madrid: Taurus, 1991.
- BRANDES, Stanley (1975), *Migración, parentesco y comunidad. Tradición y cambio social en un pueblo castellano*, Madrid: CSIC, 2017.
- * Organització política i formes d'autoritat i poder
- MANSILLA, José (2023), *Los años de la discòrdia. Del Modelo a la Marca Barcelona*, Apostroph, Edicions i Propostes Culturals, S.L.
- ORTEGA BOTELLA, Diego (2020) *Ciudadanos a pedales. El laberinto de la movilidad*, València: Institució Alfons El Magnànim.
- PORTELLI, Stefano (2016), *La Ciutat Horitzontal. Urbanisme i resistència en un barri de cases barates de Barcelona*, Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- ROMANÍ, Oriol (2015 [1983]), *A tumba abierta. Autobiografía de un grifota*, Barcelona: Libros de Ítaca.
- URLA, Jacqueline (2012), *Reclaiming Basque. Language, Nation, and Cultural Activism*, Reno: University of Nevada Press.
- URIBE I VILARRODONA, Joan (2011): *El costat fosc: diari de camp d'un cotxe patrulla dels mossos d'esquadra*, Barcelona: Cossetània edicions.
- ALLAND, Alexander & ALLAND, Sonia (2011): *Catalunya. One nation, two states: un estudi etnogràfic de la resistència no violenta a l'assimilació*, Barcelona: Pol-len, 2011
- GONZÁLEZ ABRISKETA, Olatz (2005): *Pelota vasca: un ritual, una estètica*. Bilbao, Muelle de Uribitarte Editores.
- LLOBERA, Josep Ramón (2003): *De Catalunya a Europa: fonaments de la identitat nacional*, Barcelona: Empúries.
- DELGADO, Manuel (coord.) (2003), *Carrer, festa i revolta. Els usos simbòlics de l'espai públic a Barcelona (1951-2000)*, Barcelona: Generalitat de Catalunya
- FEIXA, Carles, (1998), *De jóvenes, bandas y tribus*, Barcelona: Ariel.
- BALLESTER, Baltasar (1997): *El nacionalisme profètic dels catalans (o la prostitució de la Ramoneta)*, Tarragona: El Mèdol.
- ANTA FÉLEZ, Jose Luis (1990), *Cantina, garita y cocina: estudio antropológico de soldados y cuarteles*, Madrid : Siglo Veintiuno.
- OTEGUI, Rosario (1990): *Estrategias e identidad. Un estudio antropológico sobre la provincia de Teruel*, Teruel: Instituto de Estudios Turolenses, Diputación Provincial.
- ZULAIKA, Joseba (1990): *Violencia vasca. Metáfora y sacramento*, Madrid: Nerea.
- CÁTEDRA, María (1988): *La muerte y otros mundos. Enfermedad, suicidio, muerte y más allá entre los Vaqueiros de Alzada*, Madrid-Gijón: Júcar Universidad.
- McDONOUGH, Gary (1988): *Las buenas familias de Barcelona. Historia social del poder en la era industrial*, Barcelona: Ediciones Omega.

- BARRERA, Andrés (1985): *La dialéctica de la identidad en Cataluña: un estudio de antropología social*, Madrid : Centro de Investigaciones Sociológicas.

* Identitats, grups i relacions interètniques

- CASANOVA, Eugeni (2016), *Els Gitanos catalans de França : llengua, cultura i itineraris de la gran diàspora*, Barcelona: Pagès Editors.

- LAGUNAS, David (2005) *Los tres cromosomas: modernidad, identidad y parentesco entre los gitanos catalanes*, Granada: Comares.

- CARRASCO, Sílvia (coord.)(2004): *Immigración, contexto familiar y educación*, Bellaterra: UAB, Institut de Ciències de l'Educació.

- ARAMBURU, Mikel (2002): *Los otros y nosotros. Imágenes del inmigrante en Ciutat Vella de Barcelona*, Madrid: Ministerio de Educación.

- AZURMENDI, Mikel (2001): *Estampas de El Ejido: un reportaje sobre la integración del inmigrante*, Madrid : Taurus, 2001

- MARTÍNEZ VEIGA, Ubaldo (2001): *El Ejido: discriminación, exclusión social y racismo*, Madrid: Libros de la Catarata.

--- (1997): *La integración social de los inmigrantes extranjeros en España*, Madrid: Editorial Trotta.

- KAPLAN, Adriana (1998): *De Senegambia a Catalunya: Procesos de aculturación e integración social*, Barcelona: Fundació "La Caixa".

- CALVO, Tomás (1988): *Los racistas son los otros. Gitanos, Minorías y Derechos Humanos en los Textos Escolares*, Madrid: Editorial Popular.

--- (1989): *¿España racista? Voces payas sobre los gitanos*, Barcelona: Anthropos.

CÁTEDRA, María (1988): *La muerte y otros mundos. Enfermedad, suicidio, muerte y más allá entre los Vaqueiros de Alzada*, Madrid-Gijón: Júcar Universidad.

- LAUB, Eva y Juan F. (1987): *El mito triunfante. Estudio antropológico social de los Chuetas mallorquines*, Palma de Mallorca: Miguel Font Editor.

- MOORE, Kenneth (1987): *Los de la calle. Un estudio sobre los chuetas*, Madrid: Siglo XXI.

- ARDÉVOL, Elisenda & DEL PINO, M.D. (1987): *Antropología urbana de los gitanos de Granada. Un estudio desde la Antropología aplicada al trabajo social*, Granada: Ayuntamiento de Granada.

- SAN ROMÁN, Teresa (1986): *Gitanos de Madrid y Barcelona. Ensayos de Aculturación y Etnicidad*, Bellaterra: Publicaciones de Antropología Cultural de la UAB.

--- (1986): *Entre la marginación y el racismo. Reflexiones sobre la vida de los gitanos*, Madrid: Alianza Universidad.

- BARRERA, Andrés (1985): ***La dialéctica de la identidad en Cataluña: un estudio de antropología social***, Madrid : Centro de Investigaciones Sociológicas.

- FERNANDEZ MARTORELL, Mercedes (1984): *Estudio antropológico: una comunidad judía*, Barcelona: Mitre.

- SAN ROMÁN, Teresa (1976): *Vecinos gitanos*, Madrid: Akal.

* Creences, religió i ritual

- GUILLÓ ARAKISTAIN, Miren (2023), *Sangre y resistència. Políticas y culturas alternativas de la menstruación*, Manresa: Bellaterra Edicions
- CONTIJOCH, Marta, BUCAR, Marisol, SANMARTÍ, Núria (2021), *Baye Fall. Expressions de l'Islam senegalès a Barcelona*, Barcelona: Pol·len edicions.
- LUNDSTEEN, Martin (2022), *La mezquita contestada. Islamofobia, racisme y capitalismo*, Barcelona: Bellaterra edicions.
- VIGNA VILCHES, Sibila & BADIA GIMÉNEZ, Victòria (2018), *Transitant l'invisible. Etnografies fantasmals a la Catalunya contemporània*, Barcelona: Editorial Pol·len.
- MORERAS, Jordi (Coord.) (2017) *Diàspores i rituals El cicle festiu dels musulmans de Catalunya*, Barcelona: Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, Temes d'Etnologia de Catalunya nº28. Diponible el pdf a internet.
- MORERAS, Jordi & SOLÉ, Ariadna (2014): *Espais de mort i diversitat religiosa. La presència de l'islam als cementiris i tanatoris catalans*. Barcelona: Publicacions de la Generalitat de Catalunya, Estudis sobre el Patrimoni Etnològic de Catalunya nº5. Disponible el pdf a internet.
- VALLVERDÚ, Jaume (2001), *El Cant de la devoció: un estudi antropològic sobre els Hare Krisna*, Tarragona: Arola.
- HORTA, Gerard (2001), *De la mística a les barricades. Introducció a l'espiritisme català del XIX dins el context ocultista europeu*, Barcelona: Editorial Proa.
- MORERAS, Jordi (1999) *Musulmanes en Barcelona: Espacios y dinámicas comunitarias*, Barcelona; CIDOB.
- DELGADO, Manuel (1986), *De la muerte de un dios. La fiesta de los toros en el universo simbólico de la cultura popular*, Barcelona: Península.
- CARO BAROJA, Julio (1996): *Las brujas y su mundo*, Madrid: Alianza.
- LISÓN TOLOSANA, Carmelo (1979): *Brujería, estructura social y simbolismo*, Madrid: Akal.
- DOUGLASS, William A. (1969): *Muerte en Murélagu. El contexto de la muerte en el País Vasco*, Barcelona: Barral, 1973[Nova versió, 2003: Alberdania, Irun].
- CHRISTIAN, William A. (1972): *Religiosidad popular: Estudio antropológico de un Valle Español*, Madrid: Tecnos, 1978.

Programari

Ús del Campus Virtual Moodle i TEAMS.

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt